

Ks. Helmut Jan Sobeczko

Działalność Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w latach 2001-2011

Wprowadzanie posoborowej reformy i odnowy liturgicznej w poszczególnych krajach należy do „prawnie ustanowionych konferencji biskupich” (KL 22 § 2). Do tego celu poszczególne Episkopaty musiały powołać krajowe Komisje Liturgiczne. Przy Episkopacie Polskim Komisja taka istniała już na długo przed Soborem. Została powołana na zjeździe Episkopatu Polski w Gnieźnie w dniu 26 VIII 1919 r. Była to najpierw czteroosobowa Komisja, następnie powiększona w 1922 r. o dalsze cztery osoby¹. Głównym zadaniem tej Komisji było ujednoczenie porozbiorowych odrębności liturgicznych. W tym celu Komisja opracowała nowy rytuał², a także ujednoczyła inne sprawy obrzędowe³. Podobna Komisja działała również po roku 1945. Jej osiągnięciem było opracowanie nowego *Collectio Rituum* oraz *Proprium Poloniae* do mszału i brewiarza⁴.

Cele i zadania posoborowym krajowym Komisjom Liturgicznym szczegółowo precyzuje pierwsza instrukcja wykonawcza do KL Kongregacji Obrzędów *Inter Oecumenici* (z 25 IX 1964), ponadto zakres uprawnień określają statuty poszczególnych Konferencji Episkopatów. Zgodnie z aktualnym Statutem Konferencji Episkopatu Polski przewodniczącego, członków i konsultorów Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów powołuje Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu na okres pięciu lat⁵.

W roku uchwalenia Konstytucji liturgicznej (4 XII 1963) Komisja Liturgiczna Episkopatu Polski liczyła sześciu członków, w tym czterech biskupów i dwóch prezbiterów (diecezjalny i zakonny), natomiast pod koniec roku 1975 było dwunastu członków (5 bpów i 7 prezbiterów, z tego 4 zakonnych), w 1985 r. Komisja liczyła już 16 członków (6 bpów i 10 prezbiterów).

Komisja jest organem Konferencji Episkopatu Polski ustanowionym zgodnie z art. 44 Konstytucji liturgicznej, który brzmi: „Jest rzeczą pożądaną, aby kompetentna terytorialna władza kościelna (...) ustanowiła Komisję Liturgiczną, z którą współpracowaliby znawcy liturgii, muzyki i sztuki kościelnej oraz duszpasterstwa. Jeżeli to możliwe, niech tej Komisji służy pomocą Instytut Duszpasterstwa Liturgicznego (...). Zadaniem komisji będzie kierowanie życiem liturgicznym na danym

---

¹ Komisji Liturgicznej Episkopatu przewodniczył znany liturgista arcybiskup Antoni Nowowiejski (1858-1941), autor podręcznika *Wykład liturgii Kościoła katolickiego*, t. 1-5, (Warszawa 1891-1993).

² *Rituale Romanum Ecclesii Poloniae accommodatum*, Katowice 1927, zob. J. Michalak, *Nowy Rytuał Polski*, „Ateneum Kapłańskie” 19 (1927) 421-432.

³ Komisja Liturgiczna ujednoczyła niektóre śpiewy liturgiczne, czytania mszalne na niedziele i święta oraz inne teksty liturgiczne, opracowała również porządek nabożeństw z okazji uroczystości państwowych.

⁴ *Collectio Rituum continens excerpta e Rituali Romano Ecclesii Poloniae adaptato*, Księgarnia św., Jacka, Katowice 1963; *Officia Propria Dioecesium Poloniae*, pars I—II, Wyd. Marietti, Torino 1965.

⁵ Statut Konferencji Episkopatu Polski, art. 50 („Akta Konferencji Episkopatu Polski” Rok 2009, nr (1) 15, s. 19).

terenie pod przewodnictwem wspomnianej terytorialnej władzy kościelnej oraz przeprowadzanie studiów i koniecznych doświadczeń, ilekroć będzie chodziło o przedstawienie Stolicy Apostolskiej proponowanych przystosowań”. Zadania Komisji krajowych określa bliżej Instrukcja Inter Oecumenici z dnia 26 IX 1964, nn. 44 i 45, te postanowienia znalazły się również w Regulaminie naszej krajowej Komisji Liturgicznej (z 1978 r.).

W niniejszym wystąpieniu pragnę przedstawić stan osobowy Komisji i jej dokonania jedynie na przestrzeni ostatnich 10 lat (2001-2011). Jest to okres dwóch pięcioletnich kadencji pod przewodnictwem bpa dr. Stefana Cichego, biskupa legnickiego. Wcześniejsze okresy działalności Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski zostały już częściowo opracowane⁶.

1. Struktura i organizacja pracy Komisji

Zgodnie z obowiązującym Statutem Konferencji Episkopatu Polski Komisje składają się z przewodniczącego, członków i konsultorów. Wybierani są na okres pięciu lat przez Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu. Funkcje te mogą pełnić bez przerwy przez dwie kolejne kadencje. Skład Komisji proponuje przewodniczący, a zatwierdza Zebranie plenarne Konferencji Episkopatu⁷.

W omawianym okresie Komisja liczyła 13 osób: 4 bpów – członków i 8 konsultorów - prezbiterów i 1 konsultor - świecki.

a) Skład Komisji w kadencji 2001-2006 był następujący:

Członkowie:

Bp Stefan Cichy, biskup legnicki, przewodniczący,
Abp Edward Ozorowski, arcybiskup metropolita białostocki,
Bp Grzegorz Balcerek, biskup pomocniczy poznański,
Bp Ireneusz Pękalski, biskup pomocniczy łódzki.

Konsultorzy:

Ks. prof. dr hab. Adam Durak SDB (liturgista, UKSW), zmarł w czerwcu 2005)
Ks. prof. dr hab. Stanisław Czerwik z diecezji kieleckiej (liturgista, UP JP II)
Ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński z diecezji płockiej (historyk sztuki, KUL),
Ks. prof. dr hab. Jerzy Kopeć CP (liturgista, KUL),
Ks. dr Mateusz Matuszewski z diecezji warszawsko-praskiej (liturgista, WSD,
od 23 IX 2005 r.)

Ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski TChr (liturgista, UKSW),

Ks. dr hab. prof. UKSW Jacek Nowak SAC (liturgista, UKSW), sekretarz Komisji,

P. dr hab., prof. UO Remigiusz Pośpiech z diecezji opolskiej (muzykolog, UO)

Ks. prof. dr hab. Helmut Jan Sobeczko z diecezji opolskiej (liturgista, UO),

Ks. dr Stanisław Szczepanec z archidiecezji krakowskiej (liturgista, UP JP II),

---

⁶ H. J. Sobeczko, *Prace Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski nad realizacją Konstytucji liturgicznej w Polsce w latach 1963-1975*, RBL 37 (1985), s. 290-312; tenże, *Inicjatywy Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski dotyczące wprowadzenia soborowej reformy liturgicznej w Polsce*, „Roczniki Teologiczne”, 50, z. 8, 2003, s. 69-89.

⁷ Statut Konferencji Episkopatu Polski, art. 48-51.

Z powyższego zestawienia wynika, że zaproponowani przez przewodniczącego konsultorzy reprezentują różne ośrodki naukowe w Polsce. Godne zauważenia jest również to, że w Komisji znalazła się również jedna osoba świecka, reprezentująca środowisko muzykologów.

b) W drugiej kadencji omawianego okresu (2006-2011) skład Komisji kształtował się następująco:

Członkowie:

Bp dr Stefan Cichy, biskup legnicki, przewodniczący,

Abp prof. dr hab. Edward Ozorowski, arcybiskup metropolita białostocki,

Bp dr Grzegorz Balcerek, biskup pomocniczy poznański (do 28 września 2010),

Bp dr Adam Bałabuch, biskup pomocniczy świdnicki (od 28 września 2010),

Bp Ireneusz Pękalski, biskup pomocniczy łódzki.

Konsultorzy:

Ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński z diecezji płockiej (historyk sztuki, KUL),

Ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki z diecezji wrocławskiej (liturgista, UMK),

Ks. dr hab. prof. KUL Czesław Krakowiak z archidiecezji lubelskiej (liturgista, KUL),

Ks. dr Mateusz Matuszewski z diecezji warszawsko-praskiej (liturgista, WSD),

Ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski TChr (liturgista, UKSW),

Ks. dr hab. prof. UKSW Jacek Nowak SAC (liturgista, UKSW), sekretarz Komisji,

P. dr hab., prof. UO Remigiusz Pośpiech z diecezji opolskiej (muzykolog, UO)

Ks. prof. dr hab. Helmut Jan Sobeczko z diecezji opolskiej (liturgista, UO),

Ks. dr Stanisław Szczepaniec z archidiecezji krakowskiej (liturgista, UP JPPII),

Na drugą kadencję przewodniczący zaproponował Konferencji Episkopatu zasadniczo te same osoby. Jeszcze przed upływem kadencji, ze względów zdrowotnych, od końca września na własną prośbę bp Grzegorz Balcerek został zwolniony z Komisji i w jego miejsce wybrany został bp Adam Bałabuch. Konsultorami Komisji przestali być po dwóch kadencjach ks. prof. dr hab. Stanisław Czerwik i ks. prof. dr hab. Jerzy Kopeć CP, a nowymi konsultorami tej kadencji zostali ks. prof. dr hab. Krzysztof Konecki i ks. dr hab. prof. KUL Czesław Krakowiak.

Zaproponowane Konferencji Episkopatu kandydatury na konsultorów dowodzą, iż przewodniczący pragnął stworzyć zespół reprezentujący najważniejsze środowiska liturgiczne w kraju, skupione przede wszystkim wokół uniwersyteckich Wydziałów Teologicznych. O kwalifikacjach wybranych osób świadczą liczne ich publikacje liturgiczne, a także aktywna działalność formacyjno – duszpasterska.

W strukturze Komisji istnieją również dwie stałe Podkomisje: Muzyki Kościelnej oraz Duszpasterstwa Służby Ołtarza. Przewodniczący obu Podkomisji wchodzi z urzędu w skład Komisji. Przewodniczących Podkomisji i ich członków mianuje Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu. Podkomisje działają w ścisłym porozumieniu z Komisją, a ich uchwały, które mają być przedstawione Zebraniu Ple-

narnemu Konferencji Episkopatu, muszą najpierw otrzymać aprobatę Komisji Liturgicznej⁸.

Należy podkreślić, że krajowa Komisja Liturgiczna należy chyba do najbardziej aktywnych Komisji w Episkopacie, gdyż przeciętnie każdego roku gromadzi się cztery razy na jednodniowe sesje robocze. Odbywają się zasadniczo w gmachu Sekretariatu Episkopatu Polski w Warszawie.

2. Działalność Komisji w latach 2001-2011

Trudno w krótkim wystąpieniu przedstawić wyczerpująco całokształt bogatej działalności Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Ograniczymy się jedynie do zarysowania, a właściwie wyliczenia, najważniejszych prac Komisji. Głębszą analizę dokonań należałoby przedstawić w innym opracowaniu.

a) Edycja i reedycja polskojęzycznych ksiąg liturgicznych

Na zebraniach roboczych najwięcej czasu zajmują prace związane z tłumaczeniem tekstów liturgicznych posoborowych ksiąg. Teksty tłumaczone lub poprawiane do kolejnych edycji są następnie przedstawiane do aprobaty biskupom na Zebraniach Plenarnych Konferencji Episkopatu.

Do rewizji wydanych po II Soborze Watykańskim polskich ksiąg liturgicznych zmusza nas V Instrukcja *Liturgiam authenticam* (2001 r.)⁹. Instrukcja ta, precyzująca zasady stosowania języków narodowych przy wydawaniu ksiąg liturgicznych, była szeroko komentowana w krajach zachodnich i wzbudzała wiele kontrowersji, natomiast u nas nie wzbudziła specjalnego zainteresowania. Instrukcję traktujemy jako kontynuację dalszego procesu odnowy, a nie cofanie się, co byłoby sprzeczne z duchem soborowej reformy i posoborowej inkulturacji¹⁰. W oparciu o podane w Instrukcji zasady Komisja nasza pracuje nad tekstami liturgicznymi posoborowych ksiąg. Powszechnie jednak uważamy, iż nowa instrukcja nie może i z pewnością nie chce przekreślać dotychczasowych osiągnięć, które w Polsce rodziły się w trudnych warunkach i okolicznościach ograniczonych możliwości działania Kościoła w czasach ograniczeń i braku wolności reżimu komunistycznego. Dzisiejszych prac nie sposób zrozumieć bez wkładu i osiągnięć pierwszych kilkunastu lat okresu posoborowego. Należy także dodać, że pierwsze wydania polskich ksiąg były stosunkowo wiernym tłumaczeniem tekstów łacińskich, a same tłumaczenia zostały dobrze przyjęte przez wiernych i nie wzbudzały większych zastrzeżeń.

W latach 2001-2003 opracowano najpierw teksty o nowych błogosławionych i świętych do Liturgii Godzin, dokonano przekładu *Wykazu odpustów (Enchiridion Indulgentiarum* z 1999 r., editio emendata 2004 r.), a także *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* z 2002 r. Sfinalizowano wydanie trzech ksiąg liturgicznych: *Pontyfikał rzymski. Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza* (Katowice 2001); *Rytu-*

⁸ *Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego z 1978 r.*, p. 4.

⁹ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Instrukcja Liturgiam authenticam*, 28 III 2001, tłum. pol. „Anamnesis” 8 (2002) nr 29, s. 11-46.

¹⁰ Zob. H. J. Sobeczko, *La problemazica delle traduzioni dei libri liturgici per la Chiesa in Polonia*, „Rivista Liturgica” 92 (2005) 468-474.

al rzymski. *Obrzędy konsekracji dziewic* (Katowice 2001) i *Rytuał rzymski. Egzorcyzmy i inne modlitwy błagalne* (Katowice 2002) oraz dwa dodatki do *Liturgii Godzin* z tekstami własnymi o świętych (Poznań 2002). Rozpoczęto też prace nad reedycją pierwszego tomu *Liturgii Godzin*¹¹ oraz nad nowym uzupełnionym wydaniem VI tomu lekcjonarza mszalnego (o świętych, wyd. II, Poznań 2004)).

W następnych latach sfinalizowano wydanie *Obrzędów koronacji obrazów Najśw. Maryi Panny* (Katowice 2004). Staraniem Komisji ukazał się również polski przekład *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania* (Poznań 2003), instrukcji *Redemptionis Sacramentum* (Poznań 2004) i dokumentu *Rok Eucharystii. Wskazania i propozycje* (Poznań 2004). Komisja wydała ponadto w Księgarni św. Jacka w Katowicach materiały z sympozjum „Refleksja nad encykliką «Ecclesia de Eucharistia vivit» o Eucharystii w życiu Kościoła oraz 4 tomy materiałów związanych z Rokiem Eucharystii¹². Prowadzono również prace nad wydaniem przekładu *Martyrologium Romanum, Ceremoniale Episcoporum*. Komisja przygotowała i wydała *Obrzędy pogrzebu związane z kremacją zwłok* (Katowice 2010).

Przygotowanie tekstów do druku i prace redakcyjne wymagają stałego kontaktu i współpracy z Kongregacją ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Świadczy o tym liczna korespondencja przewodniczącego z tą dykasterią rzymską.

W ostatnich pięciu latach prace Komisji koncentrują się głównie nad przygotowaniem, zgodnie z zaleceniami Instrukcji *Liturgiam authenticam*, przekładu trzeciej edycji *Missale Romanum (editio typica tertia)*. Zwiększono częstotliwość spotkań, do pięciu w roku. Zebrania trwają 5- 7 godzin. Dotąd opracowano już teksty *Ordo Missae* i Triduum Paschalne oraz cały szereg formularzy na okres zwykły i o świętych.

b) Wydawanie biuletynu „Anamnesis”

Każdego roku przewodniczący Komisji redaguje i wydaje cztery numery biuletynu „Anamnesis”. Czasopismo ukazuje się od 1994 r. Pierwszym redaktorem i wydawcą był ówczesny przewodniczący Komisji bp Wacław Świerzawski. Dotąd ukazało się 65 numerów. Na łamach tego biuletynu publikowane są m. in.: nauczanie Papieża związane z liturgią, dokumenty Stolicy Apostolskiej dotyczące liturgii, listy i dokumenty związane z liturgią wydane przez biskupów, materiały z sympozjów liturgicznych, artykuły związane z formacją i duszpasterstwem liturgicznym, informacje o wydarzeniach i wydawniczych nowościach liturgicznych. Biuletyn ten przesyłany jest do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów i do wszystkich biskupów polskich, konsultorów Komisji oraz do instytucji i kilku biskupów i księży zagranicznych, zwłaszcza Białorusi i Ukrainy.

c) Opracowywanie dokumentów Episkopatu dotyczących liturgii i duszpasterstwa liturgicznego

¹¹ *Liturgia godzin. Codzienna modlitwa ludu Bożego. I. Okres Adwentu. Okres Narodzenia Pańskiego*, wydanie drugie, Pallottinum, Poznań 2006.

¹² *Rok Eucharystii. Dokumenty Kościoła*, t. 1, Wydawnictwo Księgarni św. Jacka, Katowice 2004; t. 2, Katowice 2005; t. 3, Katowice 2005; t. 4, Katowice 2006.

Drugi nurt prac Komisji, równoległy i uzupełniający pierwszy, polegał na opracowywaniu liturgicznych dokumentów Episkopatu, zwłaszcza listów pasterskich, zarządzeń i instrukcji, które najczęściej były odpowiedzią na rzymskie dokumenty i podawały zasady ich wprowadzania w życie w naszych konkretnych warunkach.

Komisja przygotowywała projekty wspomnianych dokumentów. Pierwsza wersja jest omawiana na posiedzeniu Komisji lub konsultowana drogą korespondencyjną. Tak przygotowany projekt przewodniczący przedstawia na Plenarnym Zgromadzeniu Konferencji Episkopatu, celem ich zatwierdzenia i promulgacji.

Na szczególną uwagę i podkreślenie zasługują następujące dokumenty: *List pasterski na temat przykazań kościelnych* (21 X 2003)¹³, *Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania „Ogólnego wprowadzenia do Mszału Rzymskiego”* (9 III 2005)¹⁴, *Wskazania Episkopatu Polski odnośnie do nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej* (9 III 2006)¹⁵, *Modyfikacja instrukcji w sprawie formacji i sposobu wykonywania posługi nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej z dnia 22 VI 1991* (18 X 2006)¹⁶. Przekład *Notyfikacji dotyczącej wprowadzenia Świętych do ogólnego kalendarza rzymskiego (Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 25 XII 2006)*¹⁷ *Instrukcja Episkopatu Polski w sprawie stałego lektoratu i akolitu świeckim mężczyznom* (2 X 2007)¹⁸, *Wskazania Konferencji Episkopatu dla diecezji polskich dotyczące sprawowania Mszy św. według ogłoszonego przez papieża Benedykta XVI listu apostolskiego w formie Motu proprio Summorum Pontificum* (2 X 2007)¹⁹, *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej* (27 XI 2008).

Oprócz powyższych instrukcji i wskazań Komisja przygotowała również propozycje obrzędów, które, po zatwierdzeniu przez Konferencję Episkopatu, zostały następnie przesłane do Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Są nimi: *Obrzędy błogosławienia wdów* (20 VI 2009) oraz *Obrzędy pogrzebu związane z kremacją zwłok* (zostały zatwierdzone przez Kongregację i opublikowane²⁰). Aktualnie Komisja pracuje nad projektem listu pasterskiego w sprawie kremacji zwłok.

d) Prowadzenie strony internetowej Komisji

Od lutego 2002 r., a więc blisko już 10 lat, Przewodniczący Komisji prowadzi stronę internetową www.kkbids.episkopat.pl. Umieszczane są na niej informacje z dziedziny liturgii, dokumenty liturgiczne Stolicy Apostolskiej, Episkopatu, a przede wszystkim pełne teksty wszystkich numerów biuletynu „Anamnesis” (od nr. 8 począwszy). Aktualizacja tej strony ma miejsce kilka razy w roku. Była to niezwykle cenna i potrzebna inicjatywa, o czym świadczą liczne wejścia na stronę.

¹³ Anamnesis 10 (2004) n. 36, s. 29-32..

¹⁴ Tamże, 11 (2005) n. 42, s. 25-34.

¹⁵ Tamże, 12 (2006) n. 46, s. 17-19.

¹⁶ Tamże, 13 (2007) n. 48, s. 10-14.

¹⁷ Tamże, n. 50, s. 10-14

¹⁸ Tamże, 14 (2008) n. 52.

¹⁹ Tamże, s. 46-48.

²⁰ *Dodatek do Obrzędów pogrzebu. Obrzędy pogrzebu związane z kremacją zwłok. Obrzęd złożenia urny w grobie*, Katowice 2010.

e) Organizowane przez Komisję sympozja i spotkania

Prawie co roku Komisja organizuje sympozjum liturgiczne dla osób konsekrowanych na Jasnej Górze w Częstochowie. Są to całonocne spotkania formacyjne, podczas których referaty wygłaszają przeważnie konsultorzy Komisji. Ostatnie sympozjum liturgiczne dla osób konsekrowanych, n. t. *Mistagogia wybranych symboli w liturgii*, odbyło się na Jasnej Górze w dniach 14-15 października 2010 r. Brało w nim udział ponad 160 osób zakonnych z całej Polski. Na tym sympozjum referaty wygłosili m. in. przewodniczący Komisji bp Stefan Cichy, *Elementy naturalne w służbie liturgii (woda, ogień, oliwa, kadzidło itd.)*, ks. prof. Bogusław Naldowski TChr, *Niektóre symbole w przestrzeni liturgicznej (wieczna lampka, paschał, zacheuszki, wieniec adwentowy)* i ks. dr Mateusz Matuszewski, *Symbolika gestów w liturgii*. Część materiałów z tego sympozjum została opublikowana w nr. 64. biuletynu „Anamnesis”, a druga część będzie opublikowana w nr. 65 tego biuletynu.

Każdego roku odbywają się również spotkania diecezjalnych duszpasterzy służby liturgicznej (we współpracy z Podkomisją ds. Służby liturgicznej). Ostatnie (62.) spotkanie, zorganizowane przez Podkomisję ds. Służby liturgicznej, odbyło się w dniach 15-16 listopada 2010 r. w Licheniu. Poświęcone było tematowi: *Integralna formacja członków służby liturgicznej*. Z ramienia Komisji brali w nim udział bp Stefan Cichy, bp Adam Bałabuch i ks. dr Stanisław Szczepaniec. Podkomisja ds. Służby liturgicznej zainicjowała wydawanie od marca 2004 r. ogólnopolskiego czasopisma dla ministrantów „KnC” („*Króluj nam, Chryste*”). W roku 2010 zostały wydane kolejne numery tego czasopisma. Na jego łamach ukazały się m. in. wypowiedzi przewodniczącego i członków Komisji.

Ponadto Komisja wraz z Podkomisją ds. Służby liturgicznej organizuje ogólnopolskie pielgrzymki nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. na Jasną Górę (2004, 2005, 2007, 2009) i ogólnopolskie pielgrzymki ministrantów i lektorów (2005 – Jasna Góra, 2007 – Licheń, 2009 – Krzeszów).

f) Wkład przewodniczącego w działalność Komisji

Opis działalności Komisji byłby niepełny, gdyby nie wyróżnić wkładu w jej prace przewodniczącego, którym przez obie kadencje jest bp dr Stefan Cichy, biskup legnicki. Regulamin Komisji precyzuje zadania przewodniczącego i stwierdza, że jest on „odpowiedzialny za całość prac Komisji, a w szczególności:

- 1) Zwołuje posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne Komisji i im przewodniczy.
- 2) Przewodniczący ustala porządek obrad.
- 3) Powierza członkom Komisji opracowanie poszczególnych zagadnień.
- 4) Przedstawia Przewodniczącemu Konferencji Plenarnej Episkopatu przekłady tekstów liturgicznych opracowane przez Komisję do zatwierdzenia, a po ich wydrukowaniu przesyła Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dwa egzemplarze obowiązkowe.
- 5) Składa roczne sprawozdanie z działalności Komisji i przedstawia jej wnioski Konferencji Plenarnej Episkopatu.
- 6) Troszczy się o archiwum przewodniczącego Komisji i przekazuje je swojemu

następcy.

7) Przedkłada na piśmie przewodniczącemu Konferencji Plenarnej, a w odpisie sekretarzowi Episkopatu, sprawozdania, opracowania, wnioski i postulaty Komisji co najmniej dwa tygodnie przed sesją plenarną Episkopatu, na której mają być referowane²¹.

Regulamin określa obowiązki statutowe, jednak w okresie ostatniego dziesięciolecia doszły nowe, które najczęściej wypływają z gorliwej troski o należyty rozwój liturgii i duszpasterstwa liturgicznego.

Przewodniczący prawie na każdym Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu przedstawia na piśmie informacje dotyczące aktualnych spraw liturgicznych

Ponadto wystarczy wymienić redagowanie i przygotowanie do druku każdego roku czterech numerów biuletynu „Anamnesis” i prowadzenie strony internetowej Komisji. Przewodniczący ponadto przygotowuje i przewodniczy dorocznym sympozjom na Jasnej Górze dla osób konsekrowanych. Każdego roku bierze również czynny udział w różnych sympozjach poświęconych sprawom liturgicznym. Szczególnie cenny jest jego udział we wrześniowych sympozjach wykładowców liturgiki, na których przewodniczy Eucharystii i wygłasza homilię, a w specjalnym wystąpieniu omawia aktualne zagadnienia liturgiczne i referuje prace, jakie prowadzi Komisja. Uczestniczy także w pielgrzymkach nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. na Jasną Górę i w pielgrzymkach ministrantów i lektorów.

Bierze również udział w posiedzeniach i sympozjach organizowanych przez Podkomisje oraz przez Wydziały Teologiczne. Chętnie uczestniczy w różnych innych spotkaniach formacyjnych, np. od szeregu lat uczestniczy w sympozjach dla rekolekjonistów, ojców duchownych i spowiedników kapłańskich na Jasnej Górze.

Dodatkowo podkreślić należy jeszcze owocną działalność korespondencyjną, gdyż do przewodniczącego Komisji zwracają się różni petenci, dlatego wymaga to odpowiedzi na liczne pytania w sprawach liturgicznych (najczęściej drogą elektroniczną), zawsze jednak kwestie bardziej skomplikowane konsultuje wpierrw na posiedzeniach Komisji.

3. Wnioski końcowe

Nawet pobieżne przedstawienie działalności Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski ukazuje ogrom wysiłku, zmierzającego do coraz lepszego wprowadzania posoborowej odnowy liturgicznej w Polsce.

Można z całą pewnością stwierdzić, że w omawianym dziesięcioleciu Komisja wywiązała się z nałożonych jej zadań. Jeśli w pierwszych latach po Soborze Watykańskim II cały wysiłek Komisja przeznaczala na tłumaczenie ksiąg, to w ostatnim okresie, oprócz prac nad tekstami liturgicznymi, sporo uwagi poświęcono działalności formacyjnej, w czym nieocenioną rolę odgrywa biuletyn „Anamnesis” oraz własna strona internetowa i organizowane sympozja liturgiczne.

W omawianym okresie Komisja dokończyła tłumaczenia jeszcze nie wydanych ksiąg liturgicznych, zwłaszcza *Martyrologium* i *Ceremoniale Episcoporum*. Ostatnio najwięcej pracy włożono w przygotowanie przekładu trzeciego wydania *Missa-*

²¹ Regulamin Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego z 1978 r., p. 18-19.

le Romanum (editio typica tertia).

Na przestrzeni posoborowych dziejów Komisji Liturgicznej Episkopatu na podkreślenie zasługuje jej wkład w tzw. inkulturyzację, polegającą przede wszystkim na zachowaniu istotnych elementów polskiej tradycji liturgicznej (np. obrzędy Triduum paschalnego), ale równocześnie Komisja starała się uwzględniać współczesne rozwiązania cywilizacyjno-kulturowe, czego przykładem może być opracowanie i wprowadzenie ostatnio w życie obrzędów związanych z kremacją zwłok i pochówkiem urny.

W podsumowaniu niniejszego opracowania można bez przesady wysoko ocenić aktywną działalność Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski, a także znaczny wkład w jej osiągnięcia aktualnego przewodniczącego Komisji.